

Dr. Balassa: Amiket itt felsoroltam, mindazt a közzéadásnak kellett volna előterjeszteni. A védelem egyetlen olyan tanura sem hivatkozott, akinek vallomása nem döntő befolyású lenne.

Hosszabb tanácskozás után Orosz Pál elnök kihirdeti a bíróság határozatát, mely szerint a kért bizonyításokat az egész vonalon megtagadja. Az elnök szerint a tényállás teljesen tisztázva van a felsorolt tanúk nélkül is.

A tanács határozata ellen a védők semmisségi panaszt jelentettek be. Ezután az elnök délután négy óráig felfüggeszti a tárgyalást.

A délutáni tárgyalást négy órakor nyitotta meg Orosz Pál. Horánszky ügyész előterjesztette a főlebbeszését és kérte, hogy hatálytalanítsa a tábla a törvényszék ítéletét, amely a 91. paragrafust alkalmazta és Nagy Sándornét halálbüntetés helyett életfogytiglani fegyházra, Kotorján Juliát pedig súlyosabb büntetés helyett mindössze öt évi fegyházra ítélte. Kéri, hogy az elsőrendű vádlottat halállal, másodrendű vádlottat pedig súlyosabb büntetéssel sújtsa a bíróság.

Ezután dr. Balassa Ármin, Nagy Sándorné védője tartotta meg védőbeszédét, illetve terjesztette elő felebbeszését. A törvényszék ítéletének megsemmisítését és a vádlott felmentését kéri. Ha a bíróság még is megállapítaná a bűnösséget, a bűncselekmény minősítését változtatná meg. Nagy Sándorné egészségszorongás bűntettének kísérletében, legrosszabb esetben szándékos emberölés bűntettének kísérletében mondja ki bűnösnek. Abban az esetben pedig, ha a bíróság mégis gyilkosság bűncselekményének fennforgását látná, akkor kísérletnek minősítse a bűncselekményt. A bűnösség kimondása esetén a 91. paragrafus helyett a 92. paragrafus alkalmazását kéri. Végül részletesen indokolta dr. Balassa Ármin a törvényszéki tárgyaláson bejelentett semmisségi panaszokat.

Az elnök este hét órakor a tárgyalást hétfő reggel kilenc óráig elnapolta, amikor dr. Burger Béla, özv. Olasz Pálné védője mondja el védőbeszédét.

Az új angol kabinet. A Reuter hivatalos közlése szerint a tulajdonképeni kormányt alkotó hét miniszteri tárca betöltésében a következő változás történt: Stanley Baldwin Bonar Law helyébe lép, Mac Kenna a kincstári kancellár székébe követi Baldwin, Lord Robert Cecil átveszi a lordok titkos pecsétőri hivatalát, Bonar Law volt titkára Davidson pedig a Lanchaster hercegségi kancellárságot. A kormányhoz nem tartozó három miniszteri állásban változás nem történt.

Pállal együtt alapító tagja volt, de a második asszony miatt — aki még a zsebpénzt is elszedte — pokollá vált az élete. A rendszerető, fegyelmezett ur utálta a zenébonát, a házárts életet, azért a békesség kedvéért inkább otthon ült és könyveivel társalgott.

Idősebbik fia, jogász korában meghalt. Kisebbik fia, Alajos, orvosi pályára lépett, de mivel az első betege — akihez hívták — meghalt, „beleutált a koldusfaragás mesterségébe” és felhagyott az orvosi praxissal, visszavonult Dugonics-utcai házába és szatymazi birtokán gazdálkodott. Az „egybetegű Tary doktor” nem házassodott meg és a 90 es években halt meg.

Nagy vagyonát, szatymazi nyaralóját a „Messzelátót” egy ideig rokona, ma is élő Tary „túdor” mint zárgondnok kezelte s a bonyodalmas hagyatéki ügy letárgyalása után 140 oldalnyi rokon örökölte. A szép vagyon osztály alá került és elaprózódott.

Az új gazda a „Messzelátót”, amit 50 év óta nem tataroztak és összedülő félben volt, lebontatta és most szántóföld és eke hasítja a halmozot, ahonnan egykor a keményszivű, pedáns és művelt büszke szegedi patricius, aki az ingatag népkégyre nem sokat adott — a Fehértó vizén és Ráczok kertjén keresztül szülővárosa tornyát szemlélgette, amelyben munkás élete javát eltöltötte, amiért elismerést nem kapott, de amivel ő nem sokat törődött. Azért Móra Ferencírását és e sorokat kegyeletül helyezzük emlékére.

Epiógusképen még főlemlitem itt, hogy a Taryakban általában nagy a fogékonyság a jó és szép iránt. Derék Tary „tudorunk” gimnazista korában a Peleskei notáriust különbül játszotta osztálytársánál Assermann Ferinél, pedig abból Vendrey Ferenc néven országos hírnű színész lett. (Folytatjuk.)

Képek.

A városháza.

Szeged szabad királyi város önkormányzatának tekintélye és közigazgatási hatalmának látható kifejezője a városháza. Valamikor nagyon régen a városok voltak a világ urai. Babilon, Ninive, Palmira, Róma, Carthago, Velence uralták a világ legnagyobb részét. Ezek a városok mindig nagy fényt és pompát fejtettek ki város-házaiknak építése körül. A történelmi fejlődés a városok hatalmát később állami hatalomba összpontosította, azonban akkor is tradíció maradt, hogy a történelmi nevezetességek városok oly városházát építettek, amelyek ma is az építésművészet remekének, a mérhetlen gazdagságnak építészeibe fektetett kincseinek nevezhetők.

Magyarország, mikor nagy királyai alatt a hatalom tetőpontján volt, a művészet a legszebb korát élte, két igen nevezetes városháza volt, a bárifai és késmárki. Ezek a magyar városházák azonban igen szegényesek voltak az olasz és német városok hatalmas városházaival szemben.

Szeged város közönsége a városházát a kor színvonalához mértén igyekezett megépíteni, úgy, hogy arra polgárai mindig büszkék lehessenek. Az 1879 évi árvíz után, az újjáépült Szeged 1883. évben építette, illetőleg fejezte be a mai városháza építését. Az épületet Lechner és Pártos műépítésszek tervezték. A tervezés a „régí alapon” történt, barokk stílusban. Az építésszek azt mondják, hogy a zöld mázas cseréppel fedett mauzard tetőzetű és magasan kiemelkedő díkoronnyal ellátott szegedi városháza, kiválóan sikerült építészeti alkotás. A városházát, mikor elkészült, nem adták át rögtön a rendeltetésének, hanem a király és udvartartása részére rendezték be. A király 1883. október 14., 15. és 16. napjait töltötte Szegeden. A király és udvara az új városházában és a városi bérházban nyert elhelyezést. A király által használt bútorok ma is megvannak, azokkal van a főispáni és polgármesteri hivatal berendezve.

Az új városháza előtti városházáról a tanács régi jegyzőkönyvekben találunk feljegyzéseket. Reizner J. Szeged történetében erről megemlékezik a következőképpen:

A várerődítés alkalmából, midőn a régi városháza le volt rombolva, 1721–25-ben, Nádasdy püspök rezidenciájában (a mai Révay-utcaiban), 1726-ban az alsóvárost ideiglenes székházban, 1729-től fogva pedig a város új „Curialis házában” volt a restauratio, kivéve az 1848. és 1867. évi választásokat, midőn azok a székház előtt „Isten szabad ege alatt” mentek végbe.

A székház a régi időben a vár délnyugati körbástyájának szomszédságában, a palánkba vezető bejárónál volt. 1728-ban ugyanazon a helyen, ahol ma is áll, épült az új székház azon a telken, amelyet Kochtól sejtítoltak ki. Az épület tervét egy katonai mérnök készítette, északi és nyugati homlokzatát emeletesre, a másik két oldalt földszintesre véve, ahol azután törökös és rácos modoru boltokat rendeztek be. Az alapkövetései nagy ünnepséggel augusztus 30-án történt s a következő évben az épület rendeltetésének át is adatott. Az emeletes épület részben az összes hivatalok, bírónők, stb. kényelmesen elfértek. Ez az épület 1799-ig fennállt s egykoru rajza is fennmaradt.

Ekkor a nyugati szárny kivételével az összes helyiségeket lebontották és Schwörz építésznek szép, barokkstílusú terve szerint épült az új városháza, amelynek főhomlokzata keletre helyeztetett. Ez épület terve és költségvetése is sok vándorutat tett a Kamarához. Wolford polgármester türelmet vesztve, a felsőbb engedély bevétele nélkül hozzáfogott az építkezéshez s midőn minden rendben volt, a számadásokkal együtt terjesztette fel az iratokat. A Kamaránál emiatt persze nagy felháborodás volt s a szigorú feddés nem is maradt el. Az új alapkövetései ünnepségét az 1799. évi augusztus 30-iki jegyzőkönyv a következőkben örökítette meg:

„Nemes Wolfordt ur, e városnak polgármestere, a nemes tanácsnak előadta, hogy e városnak ujonnan építendő, vagyis bővebbre kiterjesztendő curialis házában emlékeztető köve, mai napon és mostanság reggeli 9 órakor tételedne le, melynek soleunitására az egész nemes tanácsot invitálta. Kinek invitációjára e nemes város tanácsának tagjai ülőhelyeikből

felkelvén, szép renddel leméne és a pialcz közepette, ahol tudniillik azon curialis ház felémeltetik, ülését sátor alá vette és közönséges gyűlést ottan, a számosabban összetudult és csoportozott nép jelenlétében folytatta, ahol a megnevezett polgármester ur, hazai magyar nyelven oly beszédet tett az összecsoportozott, sátorok és levegő alatt levő, minden rendben levő uri személyeknek és közönségnek, melyben megmutatta azon felépítendő curialis háznak okát és elkerülhetlen szükségességét, megmutatta e város hajdani állapotját, veszélyeit és mostani körülvaló állását; azután végtére élő és ugyancsak magyar nyelvben foglalt olyan verseket, melyeket ugyancsak e városnak eredete, viszontagsága, boldogsága, aztán a háborúk által lett pusztulása, ismét lábra való állása és mindennemű hajdani és régiebb, úgy nem különben a mostani és mult esztendőkbeli sorsa, állapotja, virágzása, körülvaló állása legyen írva és ábrázolva. Ezen magyar versek, midőn a népség előtt felolvastattak, azok és azzal a jelenlevő nevezetesebb férfiaknak és tisztviselőknak nevei, tulajdon kezeik aláírásaival és e mostani században, vagyis saeculumban forgó és kelő pénzek, vagyis moneták és bankó schaedák példázatai egy kised sárga bádóg ládákba tételtek, berekesztetiek és két nagyobb faragott emlékeztető kövek közé, melyben ez az írás és betűk: N. Sz. K. Szeged városa Tanácsháza 1799. A. H. 30 N. kimetszve látszanak, — helyeztettek. Mely emlékeztető kövek a ns. város bírása, polgármestere és tanácsa által letételtek általuk és több jelenlevő főbb tisztviselők által téglákkal befedeztettek. Mely emlékeztető kövek ily módon való letételét követők, dob, sip, trombita zengedések és zugások, mozsarak harsogásai, a közönségnek vivát kiáltásai.”

Ez az esemény 124 éve történt. Nagy idő, öt emberöltő. Egyenkint dőltek ki azóta a magyarság pillérei s alig volt alkotó kéz, amely új pilléreket épített volna. Akik voltak néhányan építők, azokat is elűzte, megbénította az új eszmék által megmámorosodott tömeg. A legnagyobbat pedig, az utolsót, meggyilkolták.

Vajon tudunk-e ma a jövőnk nemzedéknek jó példát mutató emlékeztető követ elhelyezni, amelyet követ dob, sip, trombita zengedések és zugások, mozsarak harsogásai és a közönségnek vivát kiáltásai?

Ha tud a mai nemzedék ily emlékeztetőt létesíteni, az csak akkor lesz, ha újra munkába lép s ünneppé teszi a munka szabadságát.

Az árvíz után épült mai városháza szűknek bizonyult már mintegy 30 éve. A hatóság elfoglalta ezért a városi bérházat is, sőt bérelni kellett a hivatalok részére magánbérházakban is hivatalos helyiséget.

Mintegy 20 év óta kísért a második városháza építésének tervezete az iránytadó körökben. A második városháza helyéül az ugynevezett Püspök-telek jelöltetett ki. A háború azonban ezt a tervet is semmivé tette.

Nagy és merész gondolatot ajánlott megvalósításra egy Szegedről elszármazott szegedi fiú (Löw bécsi építész) és pediglen az, hogy bontsa le Szeged város a mostani városházát és bérházát s ezek helyére építse egy hatalmas méretű városházát. Az épület vonalát valamivel hozzá előbbre és bizonyos magaslatra helyezve építtessék fel.

Boldogult Lázár Úgyan polgármesternek nagyon tetszett a terv, de belátható időn belül nem látszott ez megvalósíthatónak, ezenfelül nagyon költséges alkotás lett volna. Bizonyos tradícióktól nem lehet szabadulni, ahhoz egy új nemzedék kell.

A városháza midőn kicsinynek bizonyult, igénybe vette a hatóság az egész bérházat — néhány tüzlet kivételével. A városi bérházat 1873. évben építette Szeged város közönsége a régi Lacikonyha helyén.

Boldog emlékeztető Wagner Károly tanácsnok nagyon büszke volt erre az alkotásra, mert nem kölcsönből épült, hanem a fogyasztási adók jövedelméből teremtette elő az építéshez szükséges 200 000 forintot.

Az 1850. évben behozta a kormány a fogyasztási adót és bérbe adta árverésen Pfann és Zászlóssy szegedi polgárok, vállalkozóknak 76 173 forintért. A közönség kívánságára 1868.